

HRVATSKI *glasnik*

XXXIV. godina, 21. broj

23. svibnja 2024.

cijena 300 Ft

FOTO: BRANKA PAVIĆ BLAŽETIN

10. i 11. stranica

Skupština HDS-a u Pečuhu

4. i 5. stranica

Markovo u Salanti

7. stranica

„Gradišćanski pjesnici u prostoru starih Hrvata”

8. stranica

Pronaći način

Posljednjih tjedana u hrvatskoj zajednici najviše se raspravlja o narodnim izborima, što je vrlo dobro jer to znači da još ima ljudi koji se brinu za budućnost naše zajednice. Svi aktivisti, koji su uglavnom i prije bili u toj priči, pokušavaju raditi na tome da u samoupravna tijela kandidiraju osobe koje će s voljom, srcem, uvjerenjem i odgovornošću raditi za dobrobit hrvatske zajednice. Pet godina možda je malo za postizanje većih dostignuća, ali je vrlo mnogo ako se nešto razrađuje.

Narodnosne skupine zbog svoje brojčanosti, a i zbog svojeg položaja, ranjive su skupine. Ako se ne brine o njihovoj održivosti u dovoljnoj mjeri, asimilacija vrlo brzo uzima maha. U našoj domovini postoje uvjeti za održivi razvoj zajednice, ali se broj ljudi koji smatraju opstanak zajednice, materinskog jezika, običaja i kulture važnim, čini mi se, smanjuje. To pokazuju i podatci iz popisa stanovništva. Možda to nije čudno jer u težim vremenima održavanje vlastite egzistencije iziskuje više napora. Tako ne ostaje previše vremena za druge aktivnosti, a trebamo priznati da je narodnosno pitanje uvijek dodatan zadatak, dodatan napor ako se ozbiljno shvaća.

Želimo li naučiti svoje dijete narodnosni jezik i školovati ga u hrvatskoj školi, moramo uložiti dodatan napor u okruženju većinskog naroda. Želimo li ga odgajati u toj kulturi, trebamo ga voditi na narodnosne programe, u određene narodnosne udruge. Želimo li da upozna svoju matičnu domovinu, moramo ga u nju voditi. Sve to iziskuje dodatno vrijeme i dodatna materijalna sredstva, ali ako je to prirodno u jednoj obitelji, naravno, o tome se ni ne razmišlja, nego se to čini.

Ako želimo povećati broj aktivista u hrvatskoj zajednici, možda bi bilo vrijeme provesti analizu tko su oni kojima je stalo do hrvatstva. Čime se oni bave, odakle potječu, u kakvoj su narodnosnoj zajednici odrasli? Možda bismo tako pronašli odgovor na pitanje kako možemo pridobiti one članove zajednice koji su pasivni i koji su svoj identitet pomalo zaboravili.

Beta

GLASNIKOV TJEDAN

„I tako su i ovogodišnji hrvatski maturanti u hrvatskim gimnazijama Mađarskoj imali dosta posla oko pismenog dijela mature, a još ih čeka i usmeni dio u lipnju.“

Vrijeme je mature. Pismeni su ispiti iza ovogodišnjih maturanata te ih u lipnju čekaju usmeni ispiti državne mature. Hrvati u Mađarskoj imaju dvije dvojezične gimnazije, jednu u Budimpešti i jednu u Pečuhu. Maturanti hrvatskih gimnazija uz polaganje obveznih predmeta na državnoj maturi (Mađarski jezik i književnost, Matematika, Povijest i jedan strani jezik) imaju obvezu polaganja pismenog i usmenog dijela mature i iz Hrvatskog jezika i književnosti. Mogu birati kojoj će razini mature pristupiti – višoj ili nižoj. Većina maturanata već godinama odlučuje se za polaganje mature iz Hrvatskog jezika i književnosti na višoj razini, a tek nekolicina polaže maturu na nižoj razini. Maturu na višoj razini polažu izvan matične škole, a nižu razinu polažu u matičnoj školi. Već godinama pismeni ispiti počinju polaganjem mature iz narodnosnih jezika i književnosti. Tako je bio i ove godine, i to 3. svibnja. I matura na višoj i matura na nižoj razini trajala je 240 minuta. Srednjoj razini pristupilo je osam maturanata, a višoj 46.

Na nižoj razini pristupnici su rješavali test od dva dijela. Za prvi radni list (gdje su mogli postići maksimalno 50 bodova) imali su 90 minuta i trebali su riješiti niz zadataka razumijevanjem zadanoga teksta i zatim biranjem između zadataka A i B, koji su se odnosili na stvaranje/sastavljanje teksta argumentiranjem ili stvaranjem praktične vrste teksta. Tekst je trebao imati od 120 do 200 riječi uz uputu da hrabro oblikuju svoje samostalno mišljenje te navedu i svoje spoznaje. U drugom dijelu ispita, za što im je na raspolaganju bilo 150 minuta, trebali su stvoriti tekst interpretativnom analizom ponuđenog književnog djela prema datim uputama, a tekst je morao imati od 400 do 800 riječi. Ocjenjuje se kvaliteta, sadržaj,

jezično znanje, pravopis... Pismeni dio ukupno nosi 100 bodova. Isti je broj bodova i na višoj razini.

I na pismenom dijelu na višoj razini mature trebalo je riješiti niz zadataka, točnije odgovoriti na 20 pitanja razumijevanjem teksta i potvrđivanjem jezično-književne obrazovanosti. Uz spomenuto trebalo je riješiti dva različita pismena zadatka, interpretativnu analizu književnog djela po zadanim kriterijima i stvaranje refleksivnog teksta.

Polazni tekst na nižoj razini pod naslovom *Deveto izdanje festivala povijesti „Kliofest“* trebalo je pročitati i zatim riješiti zadatke. Citat iz knjige *Književnost Hrvata u Mađarskoj od 1918. do danas* Stjepana Blažetina bio je polazište za stvaranje interpretativne analize pjesme *Po orahom* Matije Kovačića. Ako maturanti nisu izabrali ponuđenu opciju A, nego B, trebali su prema uputama usporediti *Jesenju pjesmu* Dobriše Cesarića i pjesmu *Himnos* A. B. Šimića.

Na višoj razini na temelju polazne pjesme *Tvrđava koja se ne predaje* Jure Kaštela na i na temelju danih uputa trebalo je napisati tekst od 400 do 800 riječi. Uz to trebalo je stvoriti još jedan tekst od 150 do 450 riječi na zadani naslov *Prijedlozi za izmjene i dopune nastavnog plana i programa hrvatskog jezika i književnosti*. Prije toga maturanti su trebali pročitati polazni tekst *„Nema slavnijega Šenoina romana“ ili važno je zvati se Dora* i zatim odgovoriti na postavljena pitanja.

I tako su i ovogodišnji hrvatski maturanti u hrvatskim gimnazijama Mađarskoj imali dosta posla oko pismenog dijela mature, a još ih čeka i usmeni dio u lipnju. A još nisam spomenula pismene i usmene ispite iz ostalih obveznih te kod nekih i dodatnih izbornih predmeta.

Branka Pavić Blažetin

HRVATSKI glasnik

Čitajte i širite Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj!

Državno natjecanje iz hrvatskoga jezika i književnosti te narodopisa za osnovnoškolce

U Neprofitnom poduzeću za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica“ 24. travnja održan je drugi, usmeni krug Državnog natjecanja iz hrvatskoga jezika i književnosti te narodopisa za osnovnoškolce.

Prisutne je uvodnim govorom pozdravila ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrilin, koja je u toj prigodi svim prisutnima na poklon uručila *Hrvatski kalendar 2024*. Sudjelovalo je 24 učenika koji su pristigli iz Pečuha, Budimpešte, Santova, Sambotela, Serdahela, Šeljina i Koljnofa. Učenici su se natjecali u trima kategorijama – I. učenici koji pohađaju predmetnu nastavu hrvatskog jezika, II. učenici koji pohađaju dvojezičnu nastavu i III. hrvatski narodopis. U ocjenjivačkom odboru bili su Mirjana Karagić, Edita Novinić i Stjepan Horvat. U ime Narodnog pedagoškog obrazovnog centra nazočio je Tomislav Krekić.

Lilla Bendjeskov, učenica HOŠIG-a koja je prošle godine osvojila prvo mjesto u kategoriji hrvatskog jezika i književnosti, ove godine natjecala se u kategoriji hrvatskog narodopisa. U kategoriji narodopisa na prethodnom, pismenom dijelu natjecanja zadatak je bio uz pitanja povezana s narodopisom napisati i sastavak na zadanu temu. Lilla je odabrala temu zavičaja te pisala o Baranji u Hrvatskoj, svojem zavičaju za koji je jako vezana.

Za usmeni krug Državnog natjecanja iz hrvatskoga jezika i književnosti te narodopisa za osnovnoškolce učenici su se sa

Dio natjecatelja

Pred ocjenjivačkim odborom

svojim mentorima pripremali za određene teme: pojedinac i zajednica, zdrava prehrana, bonton, meteorološke pojave, zdrav-

stvena zaštita, bolesti ovisnika, metode učenja, mogućnosti daljnjeg školovanja, turizam, zaštita okolice i prirode, običaji i blagdani Hrvata u Mađarskoj, uloga društvenih mreža, pravila suživota, narodnosti u Mađarskoj, regije i područja gdje žive Hrvati u Mađarskoj, razvoj hrvatskog književnog jezika, hrvatski spomenici pismenosti, književnost Hrvata u Mađarskoj.

Rezultati natjecanja bit će javno objavljeni 11. lipnja.

Kršul

BAZIČNI PROGRAM U HRVATSKOM VRTIĆU MIROSLAVA KRLEŽE

U Hrvatskom vrtiću Miroslava Krleža 21. ožujka 2024. održan je treći program bazične ustanove s intrigantnom temom „Stolica“.

Pod vodstvom odgojiteljice Zlate Soltészné Stricz i vrtičke skupine Leptiri na oglednoj radionici nazočile su ravnateljica Hrvatskog vrtića u Pečuhu Anka Bunjevac, odgojiteljice iz hrvatskog narodnog vrtića iz Mohača i Šeljina, ravnateljica Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra Zsanett Vörös i suradnica Valentina Markač.

Projekt „Stolica“ nadahnuto je povezao pojam stolice, čovjeka, hrvatskog jezika i blagdana Uskrsa. Uz pjesmu, ples i simboličku stolicu kao metafore rasta i razvoja djeca su na kreativan način upijala znanje o hrvatskom jeziku i običajima Uskrsa. Cilj projekta bilo je proširenje vokabulara upoznavanjem različitih vrsta stolica koje upotrebljavamo od najranije, dječje dobi, do kasne starosti te vježbanje vrsta riječi poput prijedloga. Pokazani su korisni primjeri reflektivne i doživljajne pedagogije.

Nije nedostajalo ni praktičnih aktivnosti poput tradicionalnog bojenja uskrasnih pisanica korom od luka te pletenja mreže oko vlastitih stolica i ukrašavanja stolice hrvatskim motivima poput šahovnice.

Nakon programa uslijedila je rasprava koja je potaknula razmjenu iskustava među odgojiteljicama te pružila priliku za kratak osvrt na ovaj inspirativni program.

Projekt nije samo pružio djeci učenje kroz igru i praktične aktivnosti nego je također potaknuo suradnju i razmjenu ideja među odgojiteljicama iz različitih institucija. Istodobno je naglasio važnost očuvanja blagdanskih običaja i jezičnog identiteta. Suradnja vrtića i Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra nastavlja doprinijeti bogatstvu pedagoške prakse i jačanju zajednice odgojitelja.

Izvor: metodikahr.hu

SJEDNICA SKUPŠTINE HDS-A ODRŽANA U PEČUHU

U skladu s odredbama Pravilnika o organizaciji i radu Hrvatske državne samouprave sazvana je redovna sjednica Skupštine koja je održana u subotu 20. travnja u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krleže u Pečuhu. Na sjednici je u početku bilo 17 članova Skupštine (od ukupno 31) čime je osiguran kvorum. Sjednici su nazočili glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, voditelji HDS-ovih ustanova i poduzeća te djelatnici Ureda.

Nakon što je uz usmenu dopunu predsjednika Ivana Gugana jednoglasno prihvaćen predloženi dnevni red, uslijedila je rasprava s 43 točke dnevnog reda. Skupština je bez rasprave jednoglasno prihvatila već uobičajeno pismeno izvješće predsjednika o radu između dvaju zasjedanja Skupštine, izvješće o izvršenju odluka kojima je rok istekao te o odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik.

U nastavku su jednoglasno prihvaćena financijska izvješća triju obrazovnih ustanova za 2023. godinu: Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma „Santovo“; Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže; Hrvatskog vrtića i osnovne škole „Mate Meršić Miloradić“. Nadalje, prihvaćena su i izvješća HDS-ovih ustanova za 2023. godinu: Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađar-

Sjednicu Skupštine vodio je predsjednik HDS-a Ivan Gugan

Dio nazočnih

skoj, Hrvatskog kluba Augusta Šenoje, Zbirke sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj, Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj, Hrvatskog kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin“, Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“, Kulturnog centra bačkih Hrvata, Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra „Metodika“, Hrvatskog internata „Collegium Croaticum“ te Ureda Hrvatske državne samouprave.

Budući da se još uvijek očekuju određene potpore koje su u tijeku, na prijedlog Odbora za financije usvajanje mnogih izvješća – izvješća o uporabi osigurane potpore poduzeća „Croatica“ za djelovanje medija u 2023. godini (izdavanje Hrvatskog glasnika, djelovanje Radija „Croatica“, djelovanje Internet TV-a „Croatica“ i izdavanje časopisa „Zornica“), o uporabi osigurane potpore poduzeća „Croatica“ za djelovanje Hrvatskog kulturnog središta u 2023.

godini, o uporabi osigurane potpore za djelovanje Hrvatskog kazališta Pečuh u 2023. godini te izvješća o radu i financijskih izvješća Hrvatske državne samouprave, Ureda, HDS-ovih institucija i medija za 2023. godinu – bez rasprave i jednoglasnom odlukom odgođeno je za sljedeću sjednicu. Bez rasprave je prihvaćeno izvješće o uporabi osigurane potpore Udruzi saveza državnih narodnosnih samouprava za izdavanje narodnosnog časopisa „Barátság“ u 2023. godini te financijsko izvješće Zaklade za hrvatsko školstvo u Mađarskoj za 2023. godinu. U međuvremenu je broj nazočnih članova Skupštine porastao na 18. Uz usmenu dopunu i izvješće predsjednika Ivana Gugana o prihvaćanju potpore Vlade od 55 milijuna forinti, a uz prijedlog da se dio spomenutih sredstava namijeni za povišicu plaća u HDS-ovim institucijama od 15 %, što je ugrađeno u proračun, Skupština je bez rasprave jednoglasno prihvatila Rebalans Proračuna Hrvatske državne samouprave, Ureda i institucija za 2024. godinu s jednakim prihodima i rashodima od 2 744 821 393 forinte. Uslijedilo je usmeno izvješće glasnogovornika Hrvata u Mađarskom parlamentu za 2023. godinu o nekim postignućima i

Glasanje

prijedlozima u protekloj godini. Kako je naglasio Jozo Solga, pismeno izvješće bit će objavljeno i na mrežnim stranicama HDS-a. U nastavku sjednice prihvaćeno je izvješće o djelovanju unutarnje kontrole za 2023. godinu, a uz prijedlog prenošenja ovlasti odlučivanja na Odbor za školstvo usvojene su i odluke o mogućem broju pokretanja vrtičkih skupina u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi i učeničkom domu „Santovo“, u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj

radu triju obrazovnih ustanova i Hrvatskog internata „Collegium Croaticum“. Prihvaćena je još i izmjena Osnivačkog dokumenta te Pedagoškog programa Hrvatskog vrtića i osnovne škole „Mate Meršić Miloradić“, koji je izmijenjen zbog mogućeg pokretanja gimnazijskih razreda i izmjena Zakona o javnom obrazovanju. Prihvaćeni su i osnivački dokumenti te pedagoški programi ustanova u Santovu i Pečuhu. Predsjednik Ivan Guban obavijestio je nazočne o pripremanjima za Dan hrvatskog školstva u Mađarskoj koji će se obilježiti 25. svibnja sa svečanošću u Sambotelu na koju će, kako je uz ostalo kazao predsjednik, pozvati i pedagoge umirovljene u proteklom razdoblju te im zahvaliti. Uz to obavijestio ih je i o najistaknutijim zadaćama i rokovima u vezi s narodnosnim izborima 2024. te konferenciji koja je na tu temu nedavno održana u organizaciji Državnog izbornog povjerenstva u Budimpešti. Još jednom pozvao je na registraciju narodnosnih birača. Između ostalog Skupština je povukla i odluku s prošle sjednice odlučivši da zalasko udruženje zbog financijskih poteškoća ne mora vratiti potporu od milijun forinti za 2023. godinu.

U okviru završne točke dnevnoga reda Skupština je uz suglasnost natjecatelja na javnoj sjednici usvojila odluku o imenovanju dr. sc. Stjepana Blažetina (kao jedinog prijavljenog) za ravnatelja Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj na mandat od četiri godine s prvim listopada 2024. godine. Drugih prijedloga i primjedbi nije bilo, stoga je sjednica Skupštine zaključena, a sljedeća najavljena za 25. svibnja 2024. godine, na Dan hrvatskog školstva u Mađarskoj, u Sambotelu.

S. B.

Izvješće o radu u Mađarskom parlamentu za 2023. godinu podnio je glasnogovornik Jozo Solga

školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krleža, u Hrvatskom vrtiću i osnovnoj školi „Mate Meršić Miloradić“ u pedagoškoj godini 2024./2025. Usvojene su i odluke o mogućem broju pokretanja razreda u navedenim ustanovama u školskoj godini 2024./2025., o mogućem broju pokretanja skupina u učeničkom domu u Santovu i Pečuhu u školskoj godini 2024./2025. Bez rasprave i jednoglasno prihvaćene su izmjene i dopune pravilnika o organizaciji i

„Nejednaki partneri. Hrvatsko-mađarski odnosi 1860. – 1873.“

Željko Holjevac

NEJEDNAKI PARTNERI

Hrvatsko-mađarski odnosi
1860. – 1873.

PLEJADA

INSTITUT DRUŠTVENIH ZNANOSTI IVO PILAR

Promocija knjige u izdanju Plejade i Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar „Nejednaki partneri. Hrvatsko-mađarski odnosi 1860. – 1873.“ održana je u srijedu 8. svibnja u Knjižnici i čitaonici Bogdana Ogrizovića (Preradovićeva 5, Zagreb) u sklopu ovogodišnjeg Klioifesta. Na promociji su sudjelovali autor dr. sc. Željko Holjevac, red. prof. (Institut društvenih znanosti Ivo Pilar), urednik dr. sc. Matko Globačnik (Plejada d. o. o.) i recenzenti dr. sc. Dinko Šokčević (Institut za povijest Centra za humanističke znanosti u Budimpešti) i dr. sc. Vlasta Švoger (Hrvatski institut za povijest). Iz Uvoda: „Punih 816 godina (1102. – 1918.) živjeli su Hrvati i Mađari u državnoj zajednici: najprije u sklopu Ugarsko-Hrvatskoga Kraljevstva (1102. – 1526.), a zatim u okviru Habsburške Monarhije (1527. – 1918.). Stoga su hrvatsko-mađarski odnosi, koji su se ostvarivali tijekom mnogih stoljeća zajedničke povijesti, dio identiteta i baštine suvremenog hrvatskog i mađarskog naroda. (...) Odabrao sam problematiku hrvatsko-mađarskih odnosa u 19. stoljeću, i to u onom razdoblju unutar toga stoljeća, u kojemu su ti odnosi, sklapanjem Hrvatsko-ugarske nagodbe 1868., doživjeli svoju posljednju težišnu redefiniciju u okviru osamstoljetnog zajedništva Hrvata i Mađara.“

Održana godišnja skupština šokačke udruge u Santovu

Državna udruga šokačkih Hrvata u Santovu 26. travnja održala je redovnu godišnju skupštinu. Na skupštini koja je održana u prostorijama santovačke Čajane (Teaház, Trg Flóriána Alberta 1) okupilo se četrdesetak od ukupno 78 članova. Prije sjednice upriličena je uplata godišnje članarine i registracija nazočnih. Predsjednik udruge Stipan Kovačev podnio je izvješće o prošlogodišnjem radu i financijama te iznio planove rada za 2024. godinu, što je skupština bez rasprave jednoglasno prihvatila.

Kako je uz ostalo naglasio predsjednik Kovačev, prošla je godina bila vrlo uspješna i produktivna. Kad je riječ o ostvarenim programima, istaknuo je dva najvažnija. Prvi je od njih Dječji kamp hrvatskoga jezika, kulture i tradicije uz velik odaziv djece i sadržajan program (od rukotvorina do pripremanja tradicijskih kolača, sporta, plesa, glazbe, vjerskih izleta, *pizza-partyja* i *disco-zabave*). Pritom je zahvalio svim učiteljima i pomagačima koji su kvalitetno, savjesno i ne žaleći truda svoje slobodno vrijeme proveli u organizaciji kampa. I ove godine natjecali su se za kamp, ali nažalost zbog nedostatka sredstava njihova je molba odbijena. Međutim, nisu odustali, a uz pomoć Marije Polgar i Anice Stipanov predali su prijavu na natječaj Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske te se nadaju da će uspjjeti. Ako ne ove, onda će sasvim sigurno sljedeće godine ponovno organizirati kamp u Santovu. Drugo vrlo važno i uspješno događanje bilo je obilježavanje 55. obljetnice udruge. Uz malonogometni turnir i prigodni kulturni program obljetnica je obilježena otkrivanjem spomen-ploče na zgradi, nastupom mjesnih glazbenika i plesne skupine. Osim navedenih programa otvorena je i Galerija „Szurcsik“. Članovi udruge sudjelovali su na međunarodnom natjecanju u kuhanju fiša u Santovu i Gastro-kult festivalu na Karapandži. Zahvaljujući Tamásu Đuriću ekipa udruge osvojila je prvo mjesto u kuhanju paprikaša od divljači. Tijekom godine posjećivali su razne kulturne, sportske i vjerske programe u okolnim naseljima. Zahvalio je svima koji su podupirali godišnji rad šokačke udruge: Mjesnoj samoupravi Santova, Hrvatskoj samoupravi Santova, Santovačkoj poljoprivrednoj zadruzi Z.d.d., Udruzi za rekreaciju i sport „Bačka“, Hrvatskoj samoupravi Bačko-kiškunske županije, Kulturnom centru bačkih Hrvata, Lovačkoj trgovini „Divlje patke“ i pojedincima koji su i financijski pridonijeli uspješnim programima. Zahvalio je svima koji su sudjelovali u spremanju klupskih prostorija, a posebno Mariki Čilić – koja je dočekala i provela organizirane posjetitelje stalne izložbe.

Za funkcioniranje su 2023. godine dobili operativnu potporu u iznosu od 1 000 000 forinti od Fonda „Gábor Bethlen“, zatim za

Dio članova udruge

kulturne sadržaje 300 000 forinti za Galeriju „Szurcsik“, 300 000 forinti za Kamp hrvatskoga jezika, kulture i tradicije, za obilježavanje 55. obljetnice udruge samo 150 000 forinti, ali je priredba ostvarena u suorganizaciji i uz potporu drugih podupiratelja. Dobili su i 2 000 000 forinti za kupnju stolova i klupa u okviru Programa „Mađarsko selo“. Od članarine imali su prihod od 108 000 forinti, a od 1 % poreza na osobni dohodak 190 000 forinti. Rashode su činili osiguranje klupske zgrade s 37 000, bankovni troškovi s 27 000, putni troškovi s 290 000, troškovi najma sa 70 000, troškovi raznih drugih usluga s 1 187 000 forinti, reprezentacija s 507 000 forinti, razni troškovi i potrepštine sa 190 000 forinti. Bilo je već nekih izdataka i u prva četiri mjeseca ove godine, a ostatak je od prošle godine otprilike 100 000 forinti.

Nakon izvješća predsjednik Stipan Kovačev izvijestio je članove o planu rada za 2024. godinu. Prema njegovim riječima za godišnji rad i funkcioniranje dobili su 1 000 000 forinti od Fonda „Gábor Bethlen“, a za programe 400 000 forinti za put na Đakovačke vezove, koji planiraju 6. srpnja 2024. godine. Budući da nisu dobili veliki autobus, putovat će u dva manja autobusa, a po potrebi i drugim vozilima. Predali su tri prijave na natječaje za kulturu Fonda „Gábor Bethlen“, ali dobili su samo za program „Pjesmarica fest III.“, koji će se naj-

vjerojatnije prirediti 22. lipnja 2024. godine, na dan tradicionalnog natjecanja u kuhanju fiša. Predstavljanje zvučne knjige Marka Dekića, koje su planirali za Dan poezije, odgodit će za jesen ove godine jer nisu imali informacije o osvojenim sredstvima. Nadalje planiraju i obnovu grobnice Matije Pletikosića, rođenog Santovčanina koji je tijekom Prvog svjetskog rata bio narednik mađarske kraljevske i carske 23. pješačke pukovnije. U srpnju 1917. na galicijskoj bojišnici dobio je svoje prvo odlikovanje, zlatnu medalju za hrabrost, koju je zaslužio junaštvom za domovinu. Iz priča starijih suseljana doznali su da je čika Mata nakon velikog rata bio čuvar Svete krune.

Stipan Kovačev na kraju je zahvalio svim članovima i podupirateljima na cjelogodišnjoj aktivnosti odnosno potpori. Pozvao je članstvo i prijatelje da i ove godine podupiru njihov rad s 1 % poreza na dohodak. Na kraju je predsjednik Hrvatske samouprave Stipan Balatinac ukratko obavijestio nazočne o predstojećim mjesnim, županijskim i državnim narodnosnim izborima te predstavio buduće kandidate Saveza Hrvata u Mađarskoj za mjesnu hrvatsku samoupravu, sadašnje zastupnike: Anicu Filaković, Josu Šibalina, Stipana Kovačeva, Iliju Stipanova i Stipana Balatinca. Nakon skupštine večer je nastavljena zajedničkom večerom i druženjem članova.

S. B.

NA TRODNEVNOM HODOČASNIČKOM PUTU

U organizaciji Hrvatske samouprave Selurinca od 15. do 17. ožujka skupina selurinskih Hrvata i njihovih simpatizera bila je na hodočasničkom putu u Hrvatskoj. Kako nas je obavijestila organizatorica puta Friderika Gregeš, bili su u Labinu, Rovinju, Vodnjanu i Rijeci.

Toplo ožujsko vrijeme pogodovalo je hodočasnicima. Prvi cilj putovanja bio je istarski gradić Labin. U Labinu su posjetili trobrodnu crkvu Rođenja Blažene Djevice Marije podignutu 1336. godine na temeljima crkvice iz 11. stoljeća. Crkvu Rođenja Blažene Djevice Marije krase šest mramornih oltara među kojima je i oltar s relikvijama sv. Justa koje su prenijete iz Rima 1664. godine. Izletnici su u Labinu razgledali i Narodni muzej Labin, koji je smješten u starogradskoj jezgri Labina unutar barokne palače Battiala – Lazzarini, prepoznatljive po crvenkastoj fasadi s plavim prozorima i imponozantnoj veličini od gotovo tisuću četvornih metara. Palača je izgrađena oko 1630., a njezina fasada datira iz 1727. godine.

Drugoga dana posjetili su grad Rovinj i razgledali crkvu sv. Eufemije. Zanimala ih je unutrašnjost crkve. Glavni oltar i druga dva oltara djela su Gerolama Laureata, dok su prekrasne kipove sv. Jurja, sv. Roka i sv. Marka od kararskog mramora izradila braća Alvise i Ambrogio Tagliapietra. Oltar Presvetog Sakramenta bogat je mramorom – osobito su lijepi stupići na oltaru kao i kipovi anđela među stupovima te srebrni antependij iz 1777. g. izrađen u venecijanskim radionicama. Pričesna klupa također je izrađena od kararskog mramora i svojom ljepotom doprinosi harmoniji prostora. Iza oltara sv. Eufemije, na kojem je svetičin kameni kip iz 15. st., nalazi se sarkofag od prokoneškog mramora s relikvijama svete. Iza glavnog oltara stajale su na zidu tri velike slike u pozlaćenim okvirima koje su sad skinute radi restauracije.

Hodočasnici na jednoj od svojih brojnih postaja

Iz Rovinja krenuli su prema gradiću Vodnjanu, gdje su pogledali crkvu sv. Foške, baziliku sv. Blaža i muzej mumija.

Crkva sv. Foške iz prve polovine 17. stoljeća arhitektonski pripada razdoblju renesanse s elementima baroka. Fasada crkve na čijem se pročelju nalazi renesansni portal i dva prozora sa željeznim rešetkama odiše jednostavnošću. Budući da je crkva obnovljena, danas se u njoj nalazi sakralna zbirka sa značajnim eksponatima. Posjetili su i Zbirku sakralne umjetnosti župne crkve sv. Blaža.

Pogledali su sveta tijela koja je s relikvijama svetih u vodnjansku župnu crkvu iz Venecije 23. lipnja 1818. godine dovezao akademski slikar Gaetano Gresler. Zahvalju-

jući njemu u Vodnjanu se čuvaju neraspadnuta tijela nadbiskupa sv. Leona Bemba († 1188.), svećenika sv. Ivana Olinija († 1300.), benediktinske opatice sv. Nikolozze Bursa († 1512.). U Vodnjanu se također čuvaju i manji neraspadnuti dijelovi drugih svetaca: torzo sv. Sebastijana († 282.), stopalo djevice i mučenice sv. Barbare († 288.), jezik sv. Marije Egipatske († 522.) te desni kažiprst carigradskog patrijarha sv. Eutihia († 582.). Tijela ni ostatci nisu balzamirani i kao takvi predstavljaju neobjašnjiv fenomen samoočuvanosti.

Trećega dana izletnici su bili na Trsatu u svetištu Majke Božje Trsatske, koje je najveće hodočasničko središte zapadne Hrvatske.

Branka Pavić Blažetin

Markovo u Salanti

U organizaciji salantske hrvatske i mjesne samouprave u mjesnom domu kulture 27. travnja održana je priredba pod nazivom „Markovo u Salanti“. U programu su sudjelovali mališani mjesnog vrtića i estradni umjetnik Stipan Đurić, koji je pjevao hrvatske i mađarske pjesme. Nakon programa slijedio je bal koji je svirao mohački Orkestar „Planina“.

Markovo je jedna od dviju „bučura“ u Salanti. Nekad davno, prije nego što su se Nijemet i Salanta spojili u jednu administrativnu jedinicu, svako je selo imalo svoju „bučuru“. Salančani su slavili svetog Marka, a Hrvati u Nijemetu svetog Ladislava, zaštitnika svoje župe i svetca kojemu je posvećena crkva u Nijemetu.

Okupljene je u mjesnom domu kulture pozdravio predsjednik Hrvatske samouprave Salante Silvestar Balić, a prigodnim im se riječima obratio i generalni konzul Drago Horvat. Mališani mjesnog hrvatskog vrtića sa svojim odgajateljicama odjeveni u hrvatsku narodnu nošnju izveli su dvadesetominutni program koji je oduševio nazočne roditelje, bake i djedove te braću i sestre. Slijedio je nastup Stipana Đurića. Kako doznajemo, večernji bal uz Orkestar „Planina“ bio je više nego uspješan jer su se balu odazvali brojni zainteresirani iz okolnih naselja, ali i iz udaljenijih naselja Baranjske županije.

Branka Pavić Blažetin

GRADIŠĆANSKI PJESNICI U PROSTORU STARIH HRVATA

U sklopu Dana Zadarske županije Udruga „300 godina Za dar“ u suradnji s Čakavskim saborom Šopron i Maticom hrvatskom Šopron (Mađarska) organizirala je književno-prosvjetnu manifestaciju „Gradišćanski pjesnici u prostoru starih Hrvata“.

Na manifestaciji su nastupili poznati gradišćanski pjesnici (ujedno i znanstvenici i novinari) iz Austrije i Mađarske, članovi Društva hrvatskih književnika dr. sc. Herbert Gassner, dr. sc. Robert Hajszán Panonski, dr. Jurica Čenar i Franjo Pajrić. U njihovoj pratnji našao se i književnik, povjesničar i diplomat Đuro Vidmarović, proučavatelj kulturne baštine hrvatskih narodnih manjina u rasuću. Zadarski domaćini Gradišćancima bili su članovi DHK izv. prof. dr. Sanja Knežević, Alojz Pavlović, Ante Tičić i Tomislav Marijan Bilosnić – inicijator, organizator i voditelj manifestacije.

Pozdravljajući gradišćanske pjesnike koji su posjetili prostore Ravnih kotara, Bilosnić je kazao: „U Hrvatskoj se više ne govori i ne pjeva (jači) stara Zoranićeva čakavica. Našim zavičajnim prostorom Ravnih kotara, koji su se u svojoj prošlosti zvali Hrvati (V Hrvateh), ne odzvanja, ne glazba i ne šumi poj hrvatskih začinjavaca i Zoranićevih vila. Ali šest stotina kilometara prema sjeverozapadu, u oazi zapadne Mađarske i južne Austrije, u čarobnom Gradišću, Zoranićeve vile i dalje poju i jače. Kako to?

U Benkovcu

je pola milenija, jezik kojim su napisane najsajnije stranice hrvatske književnosti.“

Manifestacija „Gradišćanski pjesnici u prostoru starih Hrvata“ odvijala se u četvrtak 18. travnja 2024. godine u Osnovnoj školi „Franko Lisica“ u Polači (s početkom u 9 sati) i Osnovnoj školi u Zemuniku Donjem (s početkom u 12 sati). U petak 19. travnja 2024. godine književnici su nastupili u Gradskoj knjižnici Benkovac (s početkom u 9 sati) i zatim Osnovnoj školi u Obrovcu (s početkom u 12 sati). Svim priredbama ove manifestacije nazočio je velik broj učenika i nastavnika u školama u Polači, Zemuniku i Obrovcu te sudjelovao u programima, kao u slučaju pjevačkoga zbora Osnovne škole u Zemuniku i novoosnovanog benkovačkoga glazbenog ansambla u Gradskoj knjižnici u Benkovcu. Gradišćanski pjesnici i njihovi domaćini istodobno su razmijenili i svoje darove.

Goste su posebno pozdravili načelnik Općine Zemunik ing. Ivica Šarić, ravnatelj Gradske knjižnice Benkovac gosp. Mile Marić te ravnatelj škole u kojima su književnici boravili, profesori Mate Bobanović, Božena Župan i Željko Modrić. U Poljoprivrednoj zadruzi „Maslina i vino“ pjesnike je primio, pozdravio i upoznao s ravnokotarskim vinima gospodin Radoslav Bobanović.

Pjesnici su uz mjesta gostovanja posjetili i gradove Zadar i Nin te mjesta Galovac, Raštane, Tinj, Kakmu, Poljoprivrednu zadrugu „Maslina i vino“, Ljubačku kosu, Zemunik Gornji, Škabrnje, Kličevicu, Šopot, Smilčić, Karin, Kruševo i Pridragu.

Učenci Prirodoslovno-grafičke škole Zadar u pratnji svoje ravnateljice Anamarije Ivković snimili su poseban film o manifestaciji „Gradišćanski pjesnici u prostoru starih Hrvata“.

Tomislav Marijan Bilosnić

Druženja

Prije više od pet stotina godina Hrvati su pred najezdama Osmanlija bili prisiljeni napustiti svoju domovinu i spas tražiti na jugozapadnim i sjeverozapadnim susjednim zemljama. Jedna je dalmatinska skupina otišla u Molise u Italiji, a druga prema Gradišću. Prtljagu koju su predci gradišćanskih Hrvata prije petsto godina ponijeli sa sobom njihovi potomci čuvaju i danas. Prtljaga je to bogata, vrjednija od zlata, imanja, i bilo kakva drugoga materijalnog bogatstva. Bogatstvo je to stare hrvatske riječi; jezika kojim su i naši predci na ovim prostorima govorili pri-

TRENTAK ZA PJESMU

zvončić

zvončić
zvoni
zvon
kad će dojt
on
zvončić
zvoni
bim
nazvišćuje
svim
zvončić
zvoni
bam
da ti nisi
sam
zvončić
zvoni
zvon
rodit će se
on

Jurica Čenar

Proslavljeno 15 godina rada Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata: „Baštinimo – okupljamo – dijelimo“

„ZKVH trsio se svih 15 godina na suvremen i kompetentan način promovirati, poticati, čuvati, razvijati, usustavljivati i organizirati kako kulturno naslijeđe vojvođanskih Hrvata tako i obavljati produkciju novih kulturnih događaja“, poručila je ravnateljica Katarina Čeliković.

Svečanom akademijom 11. travnja proslavljeno je 15 godina rada prve i jedine profesionalne ustanove kulture Hrvata u Vojvodini, u Republici Srbiji – Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata (ZKVH). Akademija je održana u Gradskoj kući u Subotici u prisustvu brojnih visokih uzvanika iz Srbije, Hrvatske i Mađarske te predstavnika udruga kulture i suradnika ustanove. Akademiji je nazočio i ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj dr. sc. Stjepan Blažetin sa suradnikom dr. sc. Silvestrom Balićem.

Zahvala ZZHM-u

promatrajući kulturu Hrvata kao jedinstven i cjelovit fenomen, držeći se visoko postavljenih standarda, ali uvijek uračunavajući na suradnju sa svima; od pojedinaca do crkava i društveno političkih čimbenika“, poručila je Čeliković.

Istaknula je ona kako su zaposlenici ZKVH-a uvijek davali svoj maksimum te da tomu svjedoče i njihova postignuća.

Među najistaknutijima izdvojila je oko 70 tiskanih knjiga, dio u sunakladi, i tri nosača zvuka, više od 70 održanih znanstvenih kolokvija, više desetaka organiziranih stručnih skupova, projekt digitalizacije arhivske knjižnične i muzejske građe Hrvata u Vojvodini s izgradnjom repozitorija

vlastite digitalne zbirke, izradu kataloga nematerijalne kulturne baštine Hrvata Vojvodine te 20-ak ostvarenih znanstvenih istraživanja.

Prvi ravnatelj Zavoda, ministar za ljudska i manjinska prava u Vladi Republike Srbije i predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini Tomislav Žigmanov, rekao je kako je svih ovih 15 godina rada Zavoda na ponos. U ime osnivača ZKVH-a, Hrvatskog nacionalnog vijeća, riječi čestitke i zahvalnosti na ustrajnosti uputila je predsjednica Jasna Vojnić. Drugi je suosnivač ZKVH-a Pokrajinska Vlada, u čije se ime obratio zamjenik pokrajinske tajnice za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama Goran Kaurić.

Ravnateljica ZKVH-a Katarina Čeliković na svečanoj akademiji u Subotici uručila je priznanja institucijama s kojima je Zavod ostvario svoje najistaknutije projekte, među kojima izdvajamo Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, Ministarstvo kulture i medija RH, Središnji državni ured za Hrvate izvan RH, Hrvatsku maticu iseljenika i druge. Priznanje je u ime Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj preuzeo ravnatelj dr. sc. Stjepan Blažetin.

Izvor: Hrvatska riječ, pripremila BPP

Ravnatelj ZZHM-a dr. sc. Stjepan Blažetin nazočio je proslavi

Velika postignuća ustanove

Ravnateljica ZKVH-a i zaposlenica koja najduže radi u toj ustanovi, Katarina Čeliković, istaknula je kako se pod geslom svečanosti *Baštinimo – okupljamo – dijelimo* slavi rad na očuvanju i unaprjeđenju te razvoju kulture vojvođanskih Hrvata.

„ZKVH trsio se svih 15 godina na suvremen i kompetentan način promovirati, poticati, čuvati, razvijati, usustavljivati i organizirati kako kulturno naslijeđe vojvođanskih Hrvata tako i obavljati produkciju novih kulturnih događaja. Raditi znanstvena istraživanja, predstavljati suvremeno umjetničko stvaralaštvo i podizati kapacitete kulturnih udruga. Sve smo to činili

Bogatstvo...

FOTO: FORTEPAN

Žene iz Semartina 1941. godine

XVII. DRAVSKO PROLJEĆE

U Starinu je 6. i 7. travnja održano XVII. Dravsko proljeće. Dvodnevna manifestacija koju naizmjenice organiziraju selo Starin u Mađarskoj i Općina Sopje u Hrvatskoj ove je godine u Starinu okupila velik broj zainteresiranih. Organizatori, Mjesna samouprava Starina i Hrvatska samouprava Starina, priredili su brojne zanimljive programe za sve uzraste. Prvog dana igrao se malonogometni turnir i kuhao bošpor. Drugoga dana, nakon tamburaške svete mise na hrvatskom jeziku u mjesnoj crkvi, povorka KUD-ova prošetala se Starinom. Mjesni župnik Jozo Egri blagoslovio je novoizgrađeni starinski Dom kulture i spomen-ploču rano preminulom načelniku Starina Šandoru Matoricu. Slijedio je nastup KUD-ova, druženje i večera za sve stanovnike sela.

Sunčani prvi dan okupio je na travnjaku na ulazu u Starin brojne Starinčane, Sopjane i druge zainteresirane. U šatorima i oko njih kuhao se bošpor dok su se nogometaši borili za kup XVII. Dravskog proljeća. Načelnik Starina Balaž Matoric i načelnik Sopja Berislav Androš osvrnuli su se na značaj manifestacije Dravsko proljeće i na nove zajedničke projekte koje planiraju na dobrobit obaju naselja i ljudi koji žive u dijelu Podravine koje razdvaja tek rijeka Drava.

U natjecanju za malonogometni kup XVII. Dravskog proljeća sudjelovale su četiri ekipe. Borba je bila napeta i neizvjesna. Prvo mjesto osvojila je ekipa Nove Šarovke, drugo mjesto ekipa Sopja, treće mjesto ekipa Starina, dok je ekipa Veterani – Martinci ovoga puta osvojila četvrto mjesto.

Načelnik Starina s gostima na posvećenju Doma kulture

U kolu

Na natjecanje u kuhanju bošpora, tog tradicionalnog jela siromašnog podravskog seljaka, prijavilo se devet ekipa. Svaka od njih skuhalo je bolji od boljega bošpo-

ra (koji i ja obožavam). Ali ipak trebalo je ocijeniti i rangirati skuhanu jelo. Nisam za vidjela ocjenjivačkom sudu. Prvo mjesto ovoga je puta osvojila ekipa „Bošporaši“

iz Sopja, drugo mjesto ekipa „Podravina“ iz Barče, a treće mjesto ekipa „Mi Hrvati“ iz Martinaca. Tamburaški sastav „Biseri Drave“ brinuo se za cjelodnevnu glazbenu podlogu druženja koje je potrajalo do sitnih noćnih sati.

Drugi dan XVII. Dravskog proljeća bio je onakav kakav poželi svaki organizator. Kod šatora Hrvatske samouprave Starina, koja je bila suorganizator događanja, zatekli smo zastupnike na čelu s predsjednikom Jozom Perjašem. Crkva je bila puna vjernika, i Starinčana i gostiju, a svetu misu uz mjesnog župnika Jozu Egrija služio je velečasni Vlado Škrinjarić iz Podravske Moslavine. Tamburašku svetu misu svirali su svirci iz Starina, a pjevao Ženski pjevački zbor „Korjeni“ i mjesni pjevači.

Nakon svete mise obilje boja s nošnji članova mnogobrojnih KUD-ova bljesnulo je ulicama Starina. Najljepša je bila ona s rubine i rukava naših podravskih Hrvatica, crvena kao krv zemlje po kojoj hodaju već stoljećima. Vilani koji su toga dana razastrti na ograde kuća ponos su svojih vlasnika,

Moja Podravina

*Voljeno rodno selo Martinci
Križevci
Drvljanci
Starin
Brlobaš
Lukovišće
Novo Selo
i Potonja
Rijeka Drava
stoljećima nosi sa sobom sudbinu ovdašnjih
junaka
Bezbrizno djetinjstvo, sretna mladost
Sve se vraća
Kad sretnem drage ljude iz mog kraja
Kad zasniva tamburica
Kad zaigra kolo
Srce odmah zatreperi
i zapjeva ponovno
Radost
Sreća
Domovina
To je meni Podravina*

Renata Balatinac

U mimohodu

koji čuvaju njihovo crvenilo kao znak života i hrvatskog kontinuiteta u ovom kraju.

Ispred obnovljene zgrade mjesnog Doma kulture svi smo zastali kako bi župnici Jozo Egri i Vlado Škrinjarić posvetili zdanje i spomen-ploču postavljenu u čast rano preminulom načelniku Starina Šandoru Matoricu. Nazočne su pozdravili načelnik Starina Balaž Matoric i generalni konzul Drago Horvat, a među nazočnima bili su i glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga i predsjednik HDS-a Ivan Gugan.

Druženja

Kulturno popodne obilježio je mimohod KUD-ova iz Mađarske i Hrvatske te njihov nastup u velikom šatoru. Nakon pozdravnih riječi dvaju načelnika, Balaža Matorica

Ispred crkve

i Berislava Androša, nastupila je nova generacija tamburaša: „Mladi Biseri Drave“ (učenci Osnovne škole Starin od 4. do 8. razreda) te učenici mjesne škole u Starinu koji pohađaju i Osnovnu umjetničku školu „Baranja“ i uče narodni ples pod ravnanjem Marka Jeranta. Ovoga puta izveli su šokačke plesove iz Katolja. Tam-

buraši „Mladi Biseri Drave“ izveli su niz podravskih nota, a pripremio ih je Zoltán Petrović.

Slijedio je nastup KUD-a „Podravec“ iz Sopja, KUD-a „Jasen“ iz Šaptinovaca, Ženskog pjevačkog zbora „Korjeni“ iz Martinaca, KUD-a „Slavonac“ iz Podravske Moslavine te združeni nastup KUD-a „Podravina“ iz Barče i KUD-a „Drava“ iz Lukovišća uz pratnju Tamburaškog sastava „Misija“ iz Pečuha.

Zajednička večera, dugi razgovori i druženje nastavili su se do kasno uz noć uz svirku orkestra „Alibi“, a potom i orkestra „Podravka Band“.

Branka Pavić Blažetin

MARTINCI – Na Uskrsni ponedjeljak odigrana je prijateljska utakmica u Martincima na nogometnom igralištu u dijelu sela zvanom Cretić. Igrala je ekipa Kukinjčana i ekipa Zrinski – Veterani. Zahvaljujući golovima Zsolta Kanásza (1) i Ljubomira Laiča (2) martinačka je ekipa pobijedila 3 : 2. Nakon utakmice slijedilo je druženje prijateljskih momčadi, donosi Hrvatski kulturni i sportski centar „Josip Gujaš Džuretin“.

Posjet iz prijateljskog mađarskog grada Čeprega

U posjet gradu Pakracu 27. ožujka krenuli su predsjednica Hrvatske samouprave Čeprega Mária Krály te ravnateljica i učenici Glazbene škole Čeprega. Drugoga dana, 28. ožujka, u svečanim okvirima predsjednik Gradskog vijeća Grada Pakraca Miroslav Ivančić uručio je Máriji Krály javno priznanje „Pečat Grada Pakraca“ koje ona nije mogla preuzeti na svečanosti obilježavanja Dana grada Pakraca.

Miroslav Ivančić uručio je Máriji Krály javno priznanje „Pečat Grada Pakraca“

Miroslav Ivančić i Mária Krály izrazili su zadovoljstvo prijateljstvom dvaju gradova te kulturnom suradnjom koja traje već godinama i zahvalili Društvu Mađara Pakrac i njihovu predsjedniku Josipu Fau na nesebičnom trudu koji ulaže u povezivanje mađarske nacionalne manjine u Hrvatskoj i hrvatske nacionalne manjine u Mađarskoj.

Učenici Glazbene škole iz Čeprega

Pročelnik Upravnog odjela za društvene djelatnosti i gospodarstvo Marijan Širac posebno je zahvalio učenicima Glazbene škole Čepreg koji su svojim nastupom 27. ožujka uljepšali proslavu Dana Osnovne glazbene škole Pakrac.

Učenici Glazbene škole iz Čeprega u svojih devet nastupa pod vodstvom nastavnika Emila Vörösa izveli su devet skladbi, većinom na udaraljkama i ksilofonima, pri čemu su za završne dvije grupne izvedbe „pokupili“ gromoglasan pljesak publike. U svojem je obraćanju ravnateljica pakračke škole Alfreda Petani Grafina, koja odlazi u mirovinu, izrazila zadovoljstvo početkom suradnje s glazbenom školom iz Čeprega, kojoj je ovo bilo prvo gostovanje u Pakracu. Izrazila je nadu kako će se ta suradnja nastaviti.

Izvor: pakrac.hr

INFRASTRUKTURNI RAZVOJ VRTIĆA U NARDI

Naselje u Pinčenoj dolini dobilo je 37 241 224 forinte na natječaju za obnovu zgrada mjesne samouprave koji je raspisan u sklopu Programa „Mađarsko selo“.

„Uglavnom, ovaj prekrasan vrtić s radom je počeo 2020. godine i tad ga je životom ispunilo 12 – 13 male djece. Danas je taj broj povećan na 24 djece. Sad je za razvoj vrtića dobiveno više od 37 milijuna forinti. Jako smo sretni zbog toga i zahvaljujemo svima na pomoći, naravno, prije svega saborskom zastupniku okruga Csabi Hendeu“, rekla je načelnica sela Kristina Glavanić te dodala da su za prijavu na natječaj bili potrebni gotovi nacrti kako bi se moglo krenuti u obnovu čim novac sjedne na račun.

Čuvarnica u Nardi

Prema njihovoj zamisli žele napraviti višenamjenski objekt kojim će se moći koristiti i vrtić i općina. Tako bi, primjerice, tu bila garaža za seoski autobus i kosilice, ali bi se u raznim prostorijama skladištile i dječje igračke na otvorenom i drva potrebna za grijanje. Za to će biti potrebno zamijeniti kompletnu krovnu konstrukciju i prozore, ali i srediti temelje zgrade kao i električnu i vodovodnu mrežu. Potrebno je obnoviti i kanalizacijsku mrežu i oborinsku odvodnju, ali neće izostati ni žbukanje, bojenje, popločavanje.

Na kraju Kristina Glavanić rekla je da će, ako to uspiju, napraviti dio zgrade u stilu seoske kuće kako bi djeca mogla upoznati stare seoske alate. Osim toga, tu bi mogla biti i ljetna kuhinja koja bi služila djeci.

Kršul

KISEG – Tradicionalna fešta vina u Kisegu održana je na Jurjevo, 23. aprila. Pri ovoj namoljaju ljetosnju rozgu grojza u stare knjige, ke postuju od 1740. ljeta. Ovako dokumentiraju kvalitet grojza. Važnu ulogu pri ceremoniji imaju takozvane prijateljice vina. Ov krug žen sprohadja svaku vinsku svetačnost krez ljetu. Po prvi put su ljetos primili gradišćansku Hrvaticu u ovo žensko društvo, i to Katicu Toth, ka je rodod iz Hrvatskoga Židana.

Upoznala je prijateljice vina pred dvimi ljeti u okviru fešte u Kisegu. Kot je rekla udovica Katica Toth, ka jur 56 ljet dugo živi u Kisegu, da si je iskala ča da more skupa s drugimi nešto poduzeti. U društvu Prijateljic vina da se je po razgovoru s predsjednicom veljek dobro ćutila, tako Toth. Svako ljetu na dan svetoga Jure odrizu iz nekoga trsa rozgu i ju u knjige iz 1740. ljeta točno namoljaju i opišu vino. Jedinstvene knjige su krez ljetu izložene u muzeju u kisečkoj tvrđjavi. Prijateljice vina na različni fešta prodavaju zakipljeno vino i pecivo, reprezentiraju svoje društvo i kisečko vino pri različni konferencija o vinu i onde rastakaju vino, je rekla Katica Toth o svoji zadaća. Kot nova prijateljica vina je morala obećati, da će društvu rado pomagati pri različni posli.

(Vijest preuzeta s mrežnih stranica www.volksgruppen.orf.at)

Mala stranica

UZVRATNI POSJET HRVATSKOJ GIMNAZIJI MIROSLAVA KRLEŽE U PEČUHU

U sklopu projekta dugogodišnje međunarodne suradnje 22. ožujka ujutro učenici i dvoje nastavnika zagrebačke IV. gimnazije uputili su se u trodnevni uzvratni posjet Hrvatskoj gimnaziji Miroslava Krleža u Pečuhu.

Pri dolasku smjestili smo se u učenički dom te nakon ručka uputili na priredbu koju su pripremili učenici 8. razreda u sklopu projekta Pečuška pasija. Nakon toga na Teološkom fakultetu kušali smo biblijska jela. Prvi dan završili smo na laser tagu.

Subotu smo započeli posjetom katedrali, u kojoj su učenici imali nekoliko zanimljivih zadataka za rješavanje. Nakon razgleda Pečuha uputili smo se u obilazak tvrđave u Šiklošu te u vinariju Bock. S obzirom na to da je dan bio vrlo dinamičan, odlučili smo ga tako i završiti – sportskim aktivnostima u učeničkom domu gotovo do ponoći.

U nedjelju ujutro uputili smo se na minigolf u obližnje mjesto Orfú, a nakon toga u posjet mlinu u Orfúu. Nakon ručka obišli smo školsku zgradu koja je u sklopu učeničkog doma te se, puni dojmova, uputili prema Zagrebu. Veselimo se daljnjoj suradnji!

Jelena Dolenc, prof.

RIJEKA – U riječkom Učeničkom domu „Podmurvice” 18. travnja održan je Projektni dan „Kad si sretan, i sunce za tobom žuri” koji je bio u znaku 150. godišnjice rođenja književnice Ivane Brlić-Mažuranić. Posjetiteljima su tijekom projektnog dana bila ponuđena brojna predavanja i radionice na kojima su mogli steći nove vještine ili razvijati postojeće te su se mogli upoznati s radom učeničkog doma odnosno družiti se u kreativnom ozračju. Osim učenika, odgojno-obrazovnih djelatnika i zainteresiranih pripadnika mjesne zajednice na projektnom danu sudjelovali su i predstavnici dugogodišnjih partnera, primjerice Hrvatska gimnazija i učenički dom Miroslava Krleža iz Pečuha, koju su na projektnom danu predstavljale učenice Dóra Somogyi i Sanja Baltin uz pratnju nastavnika Janje Tomola i Gábora Surányija.

Sve aktivnosti projektnog dana imale su poveznicu sa slavnom književnicom Ivanom Brlić-Mažuranić. Održana je Radionica filcanja vune „Domaći – vatrene iskrce” i radionica „Pasta alla Petrarca”. Zanimljive podatke iz života književnice Ivane Brlić-Mažuranić ispričala

Tematske radionice

je autorica Srebrenka Peregrin na interaktivnom predavanju „Priče o pripovjedačici”. Odgajatelji su za projektni dan osmislili mnoštvo tematskih kreativnih sadržaja za učenike i vanjske posjetitelje – „Kreativna vizualizacija u Šumi Striborovoj”, „ČAROLIJA bajkoTORBI”, „Bajkoviti ružmarin Ivane Brlić-Mažuranić”.
BPB

O povijesti i životu pomurskih Hrvata

Osnovna škola „Katarina Zrinski“ iz Serdahela 2017. godine postala je narodnosna bazična obrazovna ustanova, što je postigla organiziranjem dodatnih sadržaja narodnosnog odgoja i obrazovanja. Budući da se u serdahelskoj ustanovi hrvatski jezik poučava po programu predmetne nastave hrvatskoga jezika, u programu bazične ustanove uvršteno je njegovanje hrvatske baštine odnosno organiziranje usavršavanja za nastavnike hrvatskoga jezika. U slijedu programa bazične ustanove Szilvia Gyanó, muzeologinja Muzeja Györgya Thuryja iz Velike Kaniže, 25. travnja održala je predavanje o povijesti pomurskih Hrvata odnosno o njihovoj materijalnoj ostavštini, narodnoj nošnji i raznim običajima.

Bazične ustanove u svoj plan rada trebaju uvrstiti dodatne djelatnosti, a jednako tako podnijeti godišnje izvješće o ostvarenim programima. Ove školske godine u sklopu programa bazične ustanove održana su usavršavanja za nastavnike pomurskih škola, ali je ovaj put odlučeno da će u program biti uključeni i učenici viših razreda. Naime, tema je bila poput neke od tema o kojima uče na satima Narodopisa. Program je otvorila učiteljica hrvatskog jezika Zorica Prosenjak Matola predstavljajući izdanja o povijesti i baštini pomurskih Hrvata – knjigu pokojne muzeologinje dr. Edite Kerecsényi „Povijest i materijalna kultura pomurskih Hrvata“, izdanje Hrvatske samouprave Serdahela „Serdahelska lajca“ te knjigu dr. Vinka Žganca, etnomuzikologa iz Međimurja, „Pučke pobjevke Hrvata iz okolice Velike Kaniže“.

Izložena poculica

Nažalost, rekla je učiteljica, siromašan je repertoar izdanja o pomurskim Hrvatima, stoga je vrlo važna zbirka, odnosno predmeti koji se čuvaju u kaniškom muzeju. Muzeologinja je na početku govorila o povijesti pomurskih Hrvata – odakle potječu, kako su živjeli krajem 19. stoljeća i u prošlom stoljeću, kako su izgledale njihove kuće i narodna nošnja, što su kuhali, koja su jela koja se i

Muzeologinja Szilvia Gyanó predstavlja dio žnore s kajkavskom ružom

danas kuhaju. Uz predavanje na mađarskom jeziku na projektoru su prikazane stare fotografije koje su arhivirane u muzeju zahvaljujući pokojnoj muzeologinji Editi Kerecsényi, a predstavljeni su i odjevni predmeti pomurskih Hrvata. Muzeologinja Szilvia Gyanó govorila je o karakterističnom odjevnom predmetu pomurskih Hrvata – o žnori, odnosno poculici čiji je motiv postao simbol pomurskih Hrvata. Bilo je riječi i o tome čime su se nekad bavili žitelji hrvatskih pomurskih naselja, od čega su živjeli te su ponovljeni i kajkavski nazivi pojedinih predmeta. Muzeologinja kaniškog muzeja srdačno je pozvala djecu i nastavnike u muzej, gdje se mogu pogledati i drugi predmeti pomurskih Hrvata. Iako oni nisu u stalnom postavu muzeja, mogu se pogledati u skladištu.

Beta

FIĆEHAZ – Zahvaljujući državnoj potpori u iznosu od 10 milijuna forinti u sklopu Programa „Mađarsko selo“ u Fićehazu je izgrađen pločnik u jednom dijelu Petőfi-jeve ulice. Radovi su započeti početkom godine i završeni krajem ožujka, izvijestio je javnost načelnik mjesta dr. József Takács. Dodao je da će se mjesna samouprava i nadalje prijavljivati na natječaje kako bi se nastavila izgradnja pločnika u ulicama.

MLINARCI – Mjesnoj samoupravi Mlinaraca odobren je projekt za obnovu krova mjesnog dječjeg vrtića koji je prijavljen u sklopu Programa „Mađarsko selo“, podijelio je vijest na mrežnim stranicama naselja načelnik János Kósa. Od potpore koja iznosi 11 milijuna forinti šindra na krovu bit će zamijenjena crijepom. Tu hrvatsku ustanovu pohađa četrdesetero djece iz Mlinaraca i Pustare.

SUMARTON – Sumartonska mjesna samouprava u sklopu Programa „Mađarsko selo“ prijavila je projekt za obnovu mjesnog groblja. Od dobivenih sredstava u iznosu od 5 998 787 Ft preuredit će okoliš mjesnog groblja.

FIĆEHAZ – Mjesna samouprava Fićehaza i seoska knjižnica objavljuju organiziranje radionica za djecu u ljetnom odmoru, i to od 15. do 19. srpnja. Cijena je radionica 10 000 Ft. Tijekom pet dana djeca tripot dnevno imaju obrok te su organizirani razni programi, među ostalim kvizovi, natjecanja u vještini, ručne radionice, zajedničko gledanje filmova, izlet u prirodu, upoznavanje s hrvatskim tradicijama, igraonica u adrenalinskom parku. Zainteresirane obitelji mogu se javiti knjižničarki Erzsébet Deák Kovács do 25. lipnja 2024. na telefon 06307475763.

Švapsko-šokački bal

U Mohaču je 20. travnja deseti put održan tradicionalni švapsko-šokački bal u Omladinskom centru u organizaciji KUD-a „Mohač“ i Njemačke samouprave Mohača. Bal je pobudio veliko zanimanje publike, okupilo se oko 700 posjetitelja. To je najveća, najmnogoljudnija mohačka manifestacija nakon ophoda buša.

Na programu prije otvaranja bala nastupio je KUD „Mohač“, koji vodi neumorni Stipan Filaković. Ovaj su put nastupili stariji plesači KUD-a „Mohač“ i izveli jednu njemačku i jednu hrvatsku koreografiju. To su plesači koji su se okupili uoči proslave 50. obljetnice KUD-a, a otad se redovito, dva puta u tjednu, okupljaju i vježbaju koreografije sa Stipanom Filakovićem i KUD-om.

S državnim tajnikom Miklósem Soltészom

Još se jedanput pokazalo koliko zanimanje budi mohački švapsko-šokački bal. Brojni pomagači pomažu ostvarenje bala. Na balu je nazočio, već treći put, i državni tajnik za

KUD „Mohač“

Svirci

vjerske i narodnosne odnose pri Uredu premijera Miklós Soltész, zatim gradonačelnik Mohača Gábor Pávkovics, mjesni župnik Ladislav Bačmai i brojni drugi ugledni gosti. Za dobro raspoloženje brinuli su se orkestri „Glasovi“ i „UnterRock“.

BPB

Foto: Facebook – Gábor Pávkovics

U SPOMEN IMRE HIDEG

(1958. – 2024.)

Nakon duge i teške bolesti 16. ožujka 2024. godine napustio nas je Imre János Hideg, Hrvat rođen u Pečuhu 28. ožujka 1958. godine. Kao dijete živio je u Starinu, gdje je i pohađao tamošnju osnovnu školu. Njegov otac Márk Hideg bio je građevinski radnik, a majka Mária Tamásevics tkalja i kantorica. Materinski hrvatski jezik i ljubav prema njemu ponio je iz roditeljskog doma, kao i ljubav prema glazbi. Osnovnu školu završio je 1972. godine, a ljeti je radio u mjesnoj poljoprivrednoj zadruzi. Igrao je nogomet u mjesnom klubu. Imao je dva dobra prijatelja, Lacija i Đuru, s kojima je već u Starinu oformio orkestar uz još nekoliko mladića njihove generacije. Svirao je na gitari i bubnjevima. Imre je volio hrvatsku tradicijsku glazbu i pjesmu. Obitelj se preselila u Harkanj. Od svoje 17. godine do smrti živio je u Harkanju, gdje je zasnovao i obitelj. Po struci je bio automehaničar, radio je u pečuškom Volánu, od 1979. u šikloškoj poljoprivrednoj zadruzi, od 1987. u harkanjskom kupalištu. S dvadeset godina upoznao je suprugu Csillu. Otac je četvero djece, dvojice sinova i dviju kćeri. Ni u Harkanju nije mirovao te je s kolegama s posla utemeljio „Strand Band“. U njemu je pjevao i svirao gitaru. Od utemeljenja do smrti bio je član Mješovitog pjevačkog zbora Hrvata grada Harkanja. Bio je i pjevač u zboru, ali i svirac. Bio je čovjek koji je gradio zajednicu, uvijek spreman pomoći. U prvom mandatu bio je zastupnik Hrvatske samouprave grada Harkanja. Bio je ponosan Podravec – Hrvat iz Podravine. Komu je mogao pomoći, Imre je pomagao. Nažalost, okrutna ga je bolest svladala.

Branka Pavić Blažetin

HRVATSKA DRŽAVNA SAMOUPRAVA I
HRVATSKI PEDAGOŠKI I METODIČKI CENTAR
srdačno vas pozivaju na

DAN HRVATSKOG ŠKOLSTVA U MAĐARSKOJ

Priredba će se održati 25. svibnja
2024. godine s početkom u 11
sati u Hrvatskom vrtiću i osnovnoj školi
Mate Meršić Miloradić
(9700 Szombathely, Pázmány Péter körút 28/A)

PROGRAM:

- ▶ Pozdravi
- ▶ Kulturni program
- ▶ Uručivanje plaketa
- ▶ Izlaganja
- ▶ dr. Šandor Horvat: Škola kod Gradišćanskih
Hrvata – kratak povijesni pregled
- ▶ Edita Horvat Pauković: Prošlost, sadašnjost i budućnost
Hrvatskog obrazovnog centra u Sambotelu
- ▶ Domjenak

NKUL-KP-1-2024/2-000276

MOHAČ – I ove je godine Hrvatska samouprava Mohača sa svojim štandom sudjelovala na Festivalu susjeda i civila koji je 27. travnja održan na Trgu Deák. Kuhali su tradicionalni šokački grah u glinenim ćupovima i predstavili se s malom izložbom šokačkih nošnji i bušarskih rekvizita.

SERDAHEL – Mjesnoj samoupravi Serdahela na čelu s načelnicom Viktorijom Havasi odobren je projekt obnove dječjeg igrališta i uređenja terena dvorišta mjesnog dječjeg vrtića. Od potpore u iznosu od 5 979 671 Ft obnovit će se igračke te postaviti tlakavci na jednom dijelu dvorišta. Dječji vrtići pohađa tridesetero djece.

SAMBOTEL – Pretkolo državnog natjecanja umirovljenika „Tko što zna“ održano je 26. travnja u dvorcu Zarkaházi u Sambotelu. Među natjecateljima bilo je i gradišćanskih Hrvata: hrvatski pjevački zbor i orkestar „Zora“ iz Kisega, Mješoviti zbor „Đurđice“ i plesna skupina Hrvata iz Sambotela.

PEČUH – Hrvatsko kazalište Pečuh s predstavom „Teror“ otvorilo je 21. BOKfest u Bjelovaru. Festival je trajao do 26. travnja do 9. svibnja, a riječ je o festivalu posvećenu promicanju kazališne umjetnosti i predstavljanju izvanrednih kazališnih izvedbi. Festival se održava u organizaciji Centra za cjeloživotno učenje i kulturu Bjelovara, a umjetnički je direktor BOKfesta Goran Navojec.

HARKANJ – U Harkanju je 28. travnja održana svečanost postavljanja „svibanjskog drva“ uz brojne programe sa svim zainteresiranim stanovnicima grada. „Sve u znaku njegovanja tradicija, što je nam je domoljubna dužnost“, naglasio je gradonačelnik Harkanja Tamás Endre Baksai. U sklopu programa dana nastupio je i Mješoviti pjevački zbor Hrvata grada Harkanja.

BUDIMPEŠTA – Na poziv Sveučilišta Mathias Corvinus iz Budimpešte veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj dr. sc. Mladen Andrić 23. travnja 2023. sudjelovao je na panelu u formatu „Ambassador Talk“. Sa studentima međunarodnih odnosa razgovarao je o članstvu Republike Hrvatske u Europskoj uniji, odnosima Republike Hrvatske i Mađarske kao i o svojim diplomatskim iskustvima.

Izvor: mvep.gov.hr